Roskilde University

Who Makes The News - Dansk udgave

Denmark Global Media Monitoring Project 2015 National report

Jørndrup, Hanne; Bentsen, Martine

Publication date:
2016

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Jørndrup, H., & Bentsen, M. (2016). *Who Makes The News - Dansk udgave: Denmark Global Media Monitoring Project 2015 National report*. World Association for Christian Communication.

General rights
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@kb.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Download date: 24. Apr. 2024

WHO MAKES THE NEWS?

DENMARK

GLOBAL MEDIA MONITORING PROJECT 2015

NATIONAL REPORT

GMMP
Global Media
Monitoring Project
WACC

ACKNOWLEDGEMENTS

GMMP 2015 is licensed under creative commons using an Attribution-NonCommercial-NoDerivs.

GMMP 2015 is co-ordinated by the World Association for Christian Communication (WACC), an international NGO which promotes communication for social change, in collaboration with data analyst, Media Monitoring Africa (MMA), South Africa.

The data for GMMP 2015 was collected through the collective voluntary effort of hundreds of organizations including gender and media activists, grassroots communication groups, academics and students of communication, media professionals, journalists associations, alternative media networks and church groups.

Noncommercial. You may not use this work for commercial purposes.

No derivative Works. You may not alter, transform, or build upon this work.

For any use or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Your fair use and other rights are in no way affected by the above.

Dansk rapport skrevet af

Hanne Jørndrup

Martine Bentsen

Roskilde University

Center for Magt, Medier og Kommunikation

WITH SUPPORT FROM

INDLEDNING

DEN GLOBALE SAMMENHÆNG

- Tirsdag d. 25 marts 2015 var hundredevis af frivillige i 114 lande verden over samlet for at registrere nyhedsmediernes arbejde som del af den femte globale undersøgelse *Global Media Monitoring Project* (GMMP).
- *Global Media Monitoring Project* (GMMP) er den største tilbagevendende undersøgelse af kønsfordeling i nyhedsmedierne i verdenen. Undersøgelse begyndte i 1995 hvor frivillige fra 71 lande verden over registrerede kvinders tilstedeværelse i deres nationale nyhedsudsendelser på radio og tv samt på avisernes nyhedssider. Undersøgelsen viste at kun 17 % af kilderne – her medregnes både personer der blev interviewet og aktører i historierne – var kvinder. Selv om nyheder i stor udstrækning blev præsenteret af kvindelige nyhedsværter, så handlede nyheder sjældent om kvinder[1]
- 70 lande deltog i den anden GMMP i 2000. Denne og alle efterfølgende GMMP-undersøgelser blev koordineret af the *World Association for Christian Communication* (WACC). Undersøgelsen i 2010 fandt et relativt statisk billede: kun 18 % af kilderne i nyhedshistorierne var kvinder, hvilket statistisk må betragtes som en ubetydelig ændring over en femårig periode[2].
- 76 lande deltog i den tredje GMMP i 2005, hvor andelen af kvinder var nået op på 21 %.
- Den fjerde GMMP i 2010 fik deltagelse af 108 lande og her kunne også spores en vis fremgang i kvinders synlighed i nyheder. Kvinder udgjorde nu 24 % af kilderne i nyhedshistorierne. På trods af fremgangen siden 1995, så var kvinders usynlighed i medierne fortsat markant på mange punkter: Kun 13 % af alle historie havde et centralt fokus på kvinder. Kvinder var sjældent til stede på dagsordenen når nyhedernes handlede om centrale emner som politik og økonomi. Den fjerde GMMP viste også, at journalistens køn har en vis betydning for, hvorvidt der er kvinder i nyhedsbilledet eller ej. Kvindelige journalister havde kvindelige nyhedskilder i 28 % af historierne, mens mandlige journalister kun fandt kvinder til 22 % af nyhederne. GMMP 2010 bød også på en pilotundersøgelse af online nyheder, idet 76 nyheds websider fra 16 lande og 8 internationale nyheds websider blev optalt. Resultatet fra online nyheder viste at 23 % of nyhedskilderne var kvinder – hvilket kunne være en indikation på, at online medier afspejler tendensen fra de traditionelle medier hvad angår kønsrepræsentation.

---

[1] *Global Media Monitoring Project, Women's participation in the news.* National Watch on Images of Women in the Media (MediaWatch) Inc. 1995

[2] Spears, George and Kasia Seydegart, Erin Research. With additional analysis by Margaret Gallagher. *Who makes the news? Global Media Monitoring Project.* 2000

- Såvel den første GMMP som denne femte udgave afslører, at verden set gennem nyhedsmediernes optik hovedsagligt er en verden af mænd. Tyve år efter den første GMMP afslører undersøgelsen, at spørgsmål om nyhedsmediernes kønsdiskrimination, kønsstereotyper og køns ulighed fortsat og vedholdende kan genfindes over tid, sted og nyhedsplatforme.
- **Danmark** deltager i år i GMMP for anden gang som et af i alt 114 lande og vi kan desværre ikke lokalisere en fremgang i kønsligheden i medier – tværtimod. Hvor 31 % af nyhedskilderne i 2010 var kvinder, så er dette tal faldet til 25 % i 2015 og derved meget tæt på det globale gennemsnit på 24 % kvinder i medierne. En sammenligning af resultaterne verden over viser også noget overraskende, at danske medier er langt mere mandsdominerede end medierne i lande som Congo (30 %), Uganda (28 %), Pakistan (36 %), Jamaica (36 %) og Bulgarien (35 %), hvor kvinder er mere synlige i medierne.

KØNSSPØRGSMÅLET I EN DANSK SAMMENHÆNG

Danmark og de andre nordiske lande bliver ofte fremhævet som de lande i verdenen, hvor ligheden mellem kønnene er mest udtalt. Kønsligheden er både grundfæstet i lovgivning om ligestilling, ligeløn og forbud mod kønsdiskriminering og ses udtryk i graden af kvinder på arbejdsmarkedet, i uddannelsessystemet osv. Kønsdebatten og spørgsmål om ligestilling bliver derfor ofte negleret eller afvist ud fra argumenter om, at kønnene har lige ret og lige muligheder, hvorfor spørgsmålet ikke længere synes relevant at diskutere. Andre gange bliver debatten affejet med argumenter om, at ligestillingen gradvis kommer af sig selv, idet kvinder med tiden statistisk set er blevet bedre uddannet end mænd og derfor gradvis vil indtage samfundets magtfulde positioner, som det allerede er sket med f.eks. lærergerningen i folkeskolen.

Men statistikkerne viser samtidigt, at på trods af kvinders høje uddannelsesniveau, så er der stadig markante uligheder i lønniveauet for mænd og kvinder[3]. Hvis der fremsættes dokumentation for kønsuligheder på bestemte områder forklares det oftere som et udtryk for kvinder egne valg og fravalg. Spørgsmålet om kvinder og familiers frie valg kom også i spil i den seneste debat om lovgivning på ligestillingsområdet. I 2014 var debatten om ligestilling i forhold til barselsorlov oppe og vende. Den tidligere regering under Helle Thorning-Schmidt (S) med Manu Sareen (Rad.) som minister for ligestilling var gået til valg på et forslag om, at en del af forældrenes fælles barselsperiode skulle øremærkes fædrene. Efter intens debat om lovforslaget valgte ligestillingsministeren selv at trække forslaget ud fra et argument om, at familierne selv skulle fordele barsel, da en øremærket barsel til fædrene ville betyde et indtægtstab for

[3] Danmark Statistik 2015, http://www.norden.org/da/fakta-om-norden/gender-equality-indicators

familierne, idet fædrene generelt tjener mere end mødrene. Derved blev det kønsuligheden i lønniveauet, der satte et forsøg på at skabe kønslighed på barselsområdet ud af spil!

Så kønsforskelle og -uligheder ser ud til at være sejlivede selv i 2015, hvorfor det stadig er vigtig at holde øje med området i de kommende år.

I en ny rapport fra *The World Economic Forum* evalueres ligestilling ud fra en række parameter som lønforskel, sundhed, uddannelse, uddannelsesniveau og politisk indflydelse. Danmark indtager en 14. plads i verden, hvor top 10 udgøres af Island, Norge, Finland og Sverige, Irland, Rwanda, Filippinerne, Schweiz, Slovenien og New Zealand. Ifølge rapporten tjener mænd i gennemsnit 125.000 kr. mere om året end kvinder. Hvis den hidtidige udvikling fortsætter vil ligestilling være nået i år 2133.[4]

For langt den overvejende del af verdens befolkning fremstår nyhedsmedier som den vigtigste og mest indflydelsesrige kilde til information, ideer og holdninger om verdens gang. Nyhedsmedier indtager en nøgleposition i både det offentlige og private liv for mennesker, nationer og samfund. Hvem der optræder i nyhederne og hvordan de fremstilles har derfor betydning for de beskrivelser af samfundet, som vi bygger såvel vore holdninger som politiske beslutninger på. Kulturelt bestemte kønsstereotyper og kønsuligheder kan blive fastholdt og i nogle tilfælde forstærket gennem medierne.

Danmark deltog i GMMP- undersøgelsen første gang i 2010, hvor et privat konsulentfirma *Kontrabande* samlede tallene, mens rapporten blev lavet af *Kontrabande* i samarbejde med *KVINFO* (Danmarks videns- og udviklingscenter for køn, ligestilling og mangfoldighed). Den første rapports resultater blev givet en del opmærksom – også fra de analyserede danske nyhedsmedier.

Siden har en anden international undersøgelse haft fokus på kønsbalancen i medierne, hvor lektor Rikke Andreassen fra Roskilde Universitet stod bag den danske del. I 2013 samlede hun data om Danmark til den europæiske EIGE-rapport (European Institute for Gender Equality), der havde fokus på at styrke ligestilling i nyhedsorganisationernes ledelser[5]. Nyhedsmedierne som et arbejdsmarked præget af en udbredt kønsskævhed er også et indsatsområde, der kalder på yderligere opmærksom og forskning. GMMP undersøgelsen giver et lille bidrag hertil, da der også kodes for hvor mange kvindelige og mandlige journalister, der ar-

---

[4] The 2015 Global Gender Gap Report from the World Economic Forum: http://www3.weforum.org/docs/Media/GGGR15/GGGR2015_FINAL.pdf

[5] European Institute for Gender Equality (EIGE) (2013): *Review of the implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States: Women and the Media. Advancing gender equality in decision-making media organizations.* Vilnius.

Andreassen, Rikke: "Køn i danske medieinstitutioner og danske tv-medier" I: Nordicom-Information 37 (2015) 2, pp. 5-17

bejder med mediernes tophistorier. Endvidere undersøges det, hvilke stofområder de arbejder med og hvilke kilder henholdsvis kvindelige og mandlige journalister inddrager.

Men hvad tænker man i danske nyhedsorganisationer om ligestillingsspørgsmålet? Spørgsmålet har til en vis grad – om end langsomt – vundet ind på danske nyhedsredaktioner og på ledelsesgangene.

Et hovedsynspunkt på ligestillingsspørgsmålet har domineret i årtier, nemlig at medierne ikke selvstændigt favoriserer mænd eller udelukker kvinder fra nyhedernes dagsorden, da medierne blot spejler den kønsulighed, der findes i samfundet.

Jørgen Schleimann formulerede det på følgende måde, da han i 1981 var programchef for radioens nyhedsafdeling: "Det er muligt, der er mandsdominans i Danmarks Radio. Det er i så fald også tilfældet i det omgivende danske og internationale samfund. Afspejlingen heraf i udsendelsesvirksomheden er følgelig ikke "et forvrænget virkelighedsbillede", men derimod et korrekt. Alsidighedsforpligtelsen er for mig først og fremmest en forpligtelse til virkelighedstroskab"[6].

Men opfattelsen af, at medierne blot spejler verden magtforhold er dog modereret og også DR har taget tiltag til at mindske kønsskævheden. I 2005 var 28 % af ledelsen i Danmarks Radio kvinder og den daværende Generaldirektør besluttede at denne andel skulle være steget med 50 % i 2015[7].

I 2004 blev en række redaktører adspurgt om ligestillingsspørgsmålet og nyhedsorganisationernes rolle heri. De fleste af redaktørerne anerkendte at der var en stor kønsulighed, men anså det samtidigt ikke som deres opgave at gøre noget ved det [8]. Men også på det punkt har debatten flyttet sig. Som beskrevet senere i "best practise-casen" så har f.eks. dagbladet Politiken senest revideret deres redaktionelle retningslinjer i 2015 med en tilføjelse om, at det er avisens opgave at afspejle samfundet mere ligeligt hvad angår brug af kilder[9].

Et andet eksempel på nytænkning indenfor kildebrugen står dagbladet Information for. I anledningen af kvindernes internationale kampdag i 2014 eksperimenterede Information med at lave en avis udelukkende med kvindelige kilder og fotografier af kvinder.

---

[6] Citeret i Danmarks Radio's medarbejdeblad "DRåben" nr. 3, 1981.

[7] Baseline rapport, DR 2008 - Charter for flere kvinder i ledelse http://www.kvinderiledelse.dk/media/3124/baseline_dr_juni2008.pdf ,Nyhedsbrevet Dansk Presse nr. Julen 05-2005, http://mediearbejdsgiverne.dk/node/57

[8] Kendal, Stine Carsten 2004: Hangorillaer på avisens gule stue i Grib Magten af Nielsen, Annette og Riske, Gunhild (red.) (2004), Politikens Forlag A/S Kabel,

[9] Politiken: http://politiken.dk/om_politiken/ECE874841/politikens-journalistik-og-etik

Ligestilling i nyhedsmedierne er altså til en vis grad kommet på nyhedsmediernes egne dagsordener.

GMMP 2015 rapporten er skrevet af forskere fra Roskilde Universitet tilknyttet Center for Nyhedsforskning og Journalistikuddannelsen. Vort engagement i GMMP projektet bunder i den tætte forbindelse mellem forskning og journalistisk praksis, som kendetegner forsknings- og undervisningsmiljøet her. Gennem årerne har vi haft repræsentationsspørgsmålet som en del af undervisningen både hvad angår kønsrepræsentation og mediernes billede af f.eks. etniske minoriteter. Få emner synes at kunne rejse så megen diskussionslyst blandt de studerende som spørgsmålet om køn og medier. Schleimanns pointe fra 1981 om, at medierne blot spejler samfundets kønsskævhed, lever i høj grad stadig blandt både kvindelige og mandlige studerende.

I 2014 påbegyndte Martine Bentsen – tidligere journalist og uddannet fra netop Roskilde Universitet – et ph.d.-projekt, der undersøger hvordan og hvorvidt køn har betydning i arbejdets organisering på de danske nyhedsredaktioner. Både i forhold til forskningsspørgsmål og vore kontinuerlige diskussioner med de studerende er det vigtigt og relevant at kunne følge med i udviklingen på området samt at kunne drage nytte af den styrke, der ligger i GMMP-undersøgelsen globale udbredelse og perspektiver. Undersøgelserne giver et vigtigt argument til at øge de studerendes (og kommende journalisters), forståelse for, at lighed i formelle rettigheder og lighed i den daglige nyhedsproduktion ikke automatisk følges ad.

Louise North analyserede studieordningerne for 30 journalistik uddannelser i Australien og fandt, at ikke en eneste af dem havde kurser omhandlende kønsfremstilling i medierne eller det kønsopdelte journalistiske arbejdsmarked på nyhedsredaktionerne. Hendes konklusion var, at billedet kun vil ændre sig, hvis kønsskævhederne kontinuerligt italesættes. "What journalism education needs is critically informed, academically astute educators who understand how issues of gender and power are implicated at every level of society – including in newsrooms and in the content journalists produce"[10]. Samme pointe blev frembragt i UNESCOs rapport om køn og medier fra 2014[11].

Nærværende rapport er derfor at betragte som et bidrag til at sætte talen i gang

[10] North, Louise 2010, The gender 'problem' in Australian journalism education, *Australian journalism review*, vol. 32, no. 2, pp. 103-115.

[11] The 2014 UNESCO-report Media and Gender https://iamcr.org/system/files/media_and_gender.pdf

HOVEDKONKLUSIONER

- **HVEM ER SYNLIGE I NYHEDERNE?** Verdens nyheder tirsdag d. 25.marts 2015 set gennem danske nyhedsmedier er hovedsagligt nyheder om mænd. GMMP 2015 – undersøgelsen viste, at 75 % af personerne omtalt eller citeret i nyhederne er mænd mens kun 25 % er kvinder. Dette placerer Danmark tæt på det globale gennemsnit på 24 % kvindelige og 76 % mandlige nyhedskilder. Samtidigt signalerer denne kønsfordeling et kraftigt fald i andelen af kvindelige kilder i forholder til GMMP 2010, hvor 31 % af de danske nyhedsmediers kilder var kvinder.
- **HVOR ER KVINDER SYNLIGE I NYHEDERNE?** De 25 % kvindelige kilder er ikke ligeligt fordelt og lige synlige i alle stofområder. Der er en noget lavere tilstedeværelse af kvinder i de traditionelle 'hårde' nyheder om politik (23 %), økonomi (14 %) og kriminalstof (22%). Økonomistoffet på nettet er næsten helt domineret af mandlige kilder, da kun 6 % kvindelige kilder er registreret. Kvinder er mere synlige i stofområder som sundhed og videnskab (48 %) og Kendis, kunst og sport (31 %), men der er ingen stofområder, hvor kvinder er dominerende som nyhedskilder.
- **HVEM ER EN HISTORIE VÆRD?** Undersøgelsen har også set nærmere på historier, hvor der er centralt fokus på en person. Her er det kun 13 % af nyhederne som sætter fokus på kvinder. Nyhedsmedierne finder altså meget sjældent kvinder vigtige, interessante eller nyhedsværdige i sammenligning med mænd.
- **HVEM LAVER NYHEDERNE?** Lighed på nyhedsredaktionerne er det andet hovedspørgsmål i GMMP-undersøgelserne. Nyhedsdagsordenen 25. marts 2015 var produceret af 32 % kvindelige journalister, men heller ikke de kvindelige journalister var ligeligt fordelt over hovedstofområderne. De mest prestigefyldte områder – som ofte gives topprioritet i nyhedsindslagene eller de prominente sider i aviserne – havde markant færre kvindelige journalister. I stofområderne politik og økonomi var der kun 15 % kvindelige journalister, der havde leveret nyhedsindslag den dag.
- **GØR KØN EN FORSKEL?** Analysen sætter også fokus på, hvem der vælger hvilke kilder og her kan ses en mindre forskel mellem kvindelige og mandlige journalister. Kvindelige journalister vælger flere kvindelige kilder (26 %) end deres mandlige kolleger (19 %). Men alle journalister – både mænd og kvinder – vælger langt overvejende mandlige kilder. Kvindelige journalister laver altså også flest historier om mænd med mandlige kilder.
- **DIGITALE NYHEDER SOM FREMTIDENS NYHEDER?** Printaviser og flow-tv i den nuværende form har længe været beskrevet som fortidens medier, der ad åre vil blive overhalet af nyheder på digitale medier som netnyheder, Twitter, Facebook m.m.. Hvis det er tilfældet, så

tyder analysen af danske netnyheder ikke på større ligestilling i nyhedsmediernes verdensbillede – tværtimod. Kun 22 % af nyhederne på nettet har kvindelige kilder.

- Den danske GMMP 2015 undersøgelse baserer sig på registreringen af 285 nyhedshistorier (119 fra aviser, 29 fra radio, 25 fra tv og 112 fra netnyheder), hvor i alt 581 nyhedskilder blev optalt. Analysen og hovedkonklusionerne vil primært være baseret på tallene fra de traditionelle medier – avis, radio og tv – mens resultaterne fra netnyhederne vil indgå separat. Adskillelsen skyldes dels, at ikke alle lande verden over har kodet nyheder fra net og Twitter, dels at en del nyheds websites oftest er tilknyttet et andet medie (avis eller tv) og der derfor er en række nyhedselementer, der udgives to steder og følgelig vil tælle med to gang.

ET NYHEDSDØGN I DANMARK

- Tirsdag d. **25. MARTS 2015** var en ret usædvanlig nyhedsdag præget af én stor international begivenhed, idet et Germanwings fly fra Barcelona var styrtet ned i de franske alper dagen før. Nyheden havde kørt kontinuerligt som 'breaking news' på både nettet og tv d. 24. marts. Selv om flystyrtet næppe var ukendt for de fleste i Danmark, så var nyheden højt prioriteret i næsten alle medier dagen efter. Årsagen til flystyrtet var på det tidspunkt endnu ikke kendt, og historien udviklede sig fortsat med fokus på såvel redningsarbejdet i alperne, politiske reaktioner, pårørendes reaktioners og spekulationer om årsag til styrtet. I alt var 16 % af dagens nyhedshistorier om flystyrtet og det var samtidigt den eneste fælleshistorie, som medierne dækkede den dag.

  Derudover havde de forskellige medier forskellige tophistorier om danske politik, flygtningespørgsmål, økonomi, sport m.m. Flere af aviserne havde i stor stil prioriteret egne historie som den dominerende forsidehistorie, hvor Germans Wings kun blev nævnt i en forsidehenvisning.

- **AVISERNES FORSIDER PRIORITEREDE FØLGENDE HISTORIER:**

  - **Jyllands-Posten** havde flystyret som tophistorie samt en forsidehistorie om fordelingen af flygtninge i Danmark
  - **Politiken** havde en historie om salget af DONG (+henvisning til flystyrtet)
  - **Berlingske** havde en afsløring om partistøtte (+henvisning til flystyrtet)
  - **Information** havde en historie om islam og psykologisk praksis (dækkede ikke flystyrtet)
  - **Børsen** havde tophistorie om manglen på 'it-nørder' (dækkede ikke flystyrtet)

- **Kristeligt Dagblad** havde en tophistorie om udenlandske forkyndere og derforuden en historie om byggeprojekter i folkekirken (+henvisning til flystyrtet).
- **MetroXpress** havde flystyret som tophistorie
- **BT** havde flystyrtet i topbjælken mens forsidehistorien var om Bjarne Riis
- **Ekstra Bladet** havde Bjarne Riis historien i topbjælken og forsidehistorien om flystyrtet

- Germanwings historien kan derfor forventes at have en vis indflydelse på resultatet af dette års GMMP – et vilkår der formentlig gælder alle europæiske udgaver af GMMP, da historien var stor i hele Europa. Den første dags nyheder om flystyrtet blev nemlig i høj grad fortalt gennem mandlige kvinder: Statsledere fra Spanien, Frankrig og Tyskland var i fokus – her var den tyske Kansler Angela Merkel eneste kvindelige leder - samt en lang række af mandlige elitekilder fra flyselskaber, luftfartsmyndigheder, politi og redningsmandskab samt ekspertkilder om flysikkerheder, piloter m.fl. At Germanwings historien ikke alene kan forklare faldet i kvindelige kilder vil blive diskuteret senere i analysen, men her vil et andet perspektiv fra avisernes forsider sætte diskussionen i perspektiv:

- Hvis ikke flystyrtet var sket dagen før var det højst sandsynligt de andre forsidehistorier fra aviserne, som havde præget nyhedsdagsordenen. Ser man nærmere på, hvem der er fokus på i disse historier og hvem der har skrevet dem, så er også disse historier hovedsagligt af og om mænd. Det ser altså ikke ud til at nyheden om flystyrtet fortrængte en række historier af og om kvinder fra dagsordenen.

    - **Jyllands-Postens** anden forsidehistorie var skrevet af tre mandlige journalister og havde kun mandlige kilder.
    - **Politikens** forsidehistorie var skrevet af to mandlige journalister og havde kun mandlige kilder
    - **Berlingskes** forsidehistorie (som stod på side 4) var skrevet af to mandlige journalister og havde både kvindelige og mandlige kilder.
    - **Informations** forsidehistorie var skrevet af en kvindelig journalist og havde både kvindelige og mandlige kilder
    - **Kristelige Dagblads** tophistorie var skrevet af en mandlig og en kvindelig journalist og havde mandlige kilder og en enkelt kvindelig kilde.
    - **Børsen** forsidehistorie (som stod skrevet på side 6) var skrevet af mandlig journalist og havde en række mandlige og en enkelt kvindelig kilde.
    - **MetroXpress** havde ingen anden tophistorie end flystyrtet som var skrevet af to mandlige journalister og med mandlige kilder.

- **BT** og **Ekstra Bladet** havde begge satset stort på historien om bruddet mellem Oleg Tinkov og Bjarne Riis fra det professionelle cykelhold Tinkov-Saxo. I indtil flere artikler i sportssektionen udfoldes historien om disse to mænds kamp. Alle journalister og alle kilder var mænd.

UNDERSØGELSENS BAGGRUND

DANSK BAGGRUND

Nyhedsmedier i Danmark består af politisk uafhængige, privatejede aviser, licensfinansierede (og delvis reklamefinansierede) tv-stationer og såvel licensfinansierede som kommercielle radiostationer. Dertil findes en række nyhedswebsites – de fleste tilknyttet eksisterende aviser eller tv-stationer men der findes også enkelte nyhedsmedier, der udelukkende udkommer online.

Mens antallet af nyhedsabonnementer har været faldende i årevis – mere for visse aviser end andre – så har der været et fælles ønske om at levere nyheder til digitale platforme. I de første mange år har stort set alt nyhedsindholdet været gratis og frit tilgængeligt, uanset om indholdet til en vis del var identisk med f.eks. de trykte avisers nyheder. I de senere år har de fleste printaviser dog introduceret forskellige betalingsmure og digitale abonnementsformer, så nyheder fra nettet ikke længere er frit tilgængeligt.

Nyheder fra Danmarks Radios nyhedssite dr.dk er dog stadig frit tilgængeligt, hvilket i stigende grad har været oppe til debat, ligesom DR af de private nyhedsmedier beskyldes for at ødelægge avisernes muligheder for at tjene penge på nyheder.

De digitale mediers centrale plads i danskerne nyhedsforbrug sætter også rammen for nyhedsdagsordenen d. 25. marts 2015. Store nyhedsbegivenheder som f.eks. et flystyrt bliver intensivt dækket af netredaktionerne og på tv stationer som TV2News og DR2, der følger breaking news' historiers udvikling løbende, mens de sker. Som det ses af ovenstående liste med avisernes tophistorier, så kan de digitale mediers store eksponering af 'breaking news' historier få den afledte effekt på aviserne, at de i mindre grad følger fælleshistorierne men i stedet prioriterer deres egne nyhedsdagsorden målrettet avisens specifikke målgruppe. Denne tendens beskrives f.eks. gennem begreber om en segmentpresse, hvor aviserne ikke skriver historier om og til hele landet, men snævert til den særlige del af befolkningen, der udgør avisens abonnenter[12].

[12] Som beskrevet i f.eks. Schultz, Ida (2008), 'Fra partipresse over omnibuspresse til segmentpresse' *Journalistica. Tidsskrift for forskning i journalistik*, nr. 5, s. 5-26.

I analyserne og konklusionerne i rapporten vil procentsatser og fordelinger dog primært baseres på kodninger af aviser, radio og tv, mens netnyheder opgøres særskilt. Dels skyldes det det praktiske forhold, at statistikkerne som er udviklet af organisationen bag undersøgelsen (WACC) har skilt disse af, da digitale medier langt fra er undersøgt i alle deltagende lande, dels fordi der til en vis grad ville blive tale om dobbeltkodninger, da flere artikler fra avisernes printede udgaver kan genfindes på avisens respektive website.

INTERNATIONAL UNDERSØGELSE I EN DANSK SAMMENHÆNG

GMMP-undersøgelsens styrke ligger i, at det er nøjagtigt de samme kodningskategorier, der er anvendt verden over på den samme dags nyheder. Det er derfor en grundlæggende præmis, at man følger de tildelte kodningsmanualer og kodningsskemaer. Det er dog ikke uden besvær, at vi har kodet det danske materiale efter en international kodningsmanual. Selvom der var listet en meget lang række af stofområder og ligeledes en stor mangfoldighed af kildebeskrivelser (både hvad angår kilders position og funktion i historien) så var det ofte svært at få de danske historier og de danske kilder til at passe ind i de givne kategorier. Mange kategorier blev aldrig anvendt, mens der var andre kategorier vi i høj grad savnede eller ønskede mere specifikke underkategorier til. F.eks. var det indenfor stofområder restkategorien "andre nationale politiske historier " der ofte blev anvendt, men som dog dækkede over vidt forskellige historier. Det nyhedsbillede kodningsskemaer forsøgte at indfange synes på flere punkter at være markant anderledes end den dagsorden vi fandt i danske medier. Rigtigt mange af mediernes højst prioriterede historier handler på den ene eller anden måde om indretningen af velfærdsstaten og dertil knyttet værdipolitiske diskussioner om, hvordan man enten lever det gode liv eller indretter det fælles samfund – men hertil fandt vi sjældent de relevante kodningskategorier.

Ligeledes var der ingen mulighed for at skelne mellem forskellige positioner indenfor politiske kilder - alt fra lokalpolitikere til Præsident Obama fik samme kodning. Til gengæld var der en særskilt kategori for 'sexarbejdere' som vi aldrig tog i anvendelse. I en dansk ligestillingspolitisk sammenhæng vil det f.eks. være særdeles relevant at kunne skelne mellem hvilke niveauer de kvindelige politiske kilder findes på, men heller ikke dette var muligt.

DE UNDERSØGTE MEDIER

Inden undersøgelsesdagen var vi fra den centrale organisation bag GMMP blevet givet et antal medier vi skulle udvælge til undersøgelsen. Retningslinjerne forsøger både at medtage de vigtigste og mest toneangivende nyhedsmedier i de enkelte lande og samtidigt vægte resultaterne fra små og store lande verdenen over i forhold til sammenligninger og gennemsnit på verdensplan.

I Danmark udvalgte vi først og fremmest medierne efter de der havde størst udbredelse i hele landet. Vi har derfor kun udvalgt landsdækkende aviser og radio-/tv-udsendelser.

AVISER

- Berlingske
- Jyllands-Posten
- Politiken
- BT
- Ekstra Bladet
- MetroXpress
- Børsen
- Kristeligt Dagblad
- Information

Vi har udvalgt de ni, landsdækkende aviser med de største oplagstal og fravalgt alle regionale og lokale aviser. Denne udvælgelse giver os også en variation af avistyper med morgenaviser (Jyllands-Posten, Berlingske og Politiken), nicheaviser (Kristeligt Dagblad, Børsen og Information), tabloidaviser (BT og Ekstra Bladet) og endelige landets eneste gratisavis (MetroXpress). Flere af aviserne er udgivet af samme mediehuse (JP/Politiken) og (Berlingske Medier), mens andre er selvstændige aviser.

For hver avis kodede vi de12-14 vigtigste nyheder fra første sektions sider. Ifølge kodningsmanualen skulle vi ikke kode artikler fra de sekundære sektioner eller stofområder som kultur, sport, servicejournalistik, gossip m.m. Ligeledes var det kun nyhedsartikler, der blev kodet, mens ledere, kommentarer, klummer, læserbreve, kronikker og andet meningsbaseret indhold blev frasorteret. I alt kodede vi i de ni aviser **129 artikler.**

TV

- DR1: TV-avisen (21.30)
- TV2: Nyhederne (19.00)

- DR2: Deadline (22.30)
- TV2 NEWS: 21'eren (21.00)

Igen faldt valget på de fire mest sete nyhedsudsendelser på fire respektive tv-kanaler. Her findes udelukkende tv-nyheder fra public service stationerne Danmarks Radio og TV2. Selvom der findes en lang række kommercielle danske tv-stationer, så har ingen af dem nyhedsudsendelser.

For tv-nyheder kodede vi alle indslagene i udsendelserne, i alt **25 tv-nyhedsindslag**.

RADIO

- DR P1 Radioavisen (08.00)
- DR P3 P3 Nyhederne (08.00)
- DR P4 P4 Radioavis (08.00)
- NOVA FM Nyheder /Go'Nova (08.00)
- 24syv Nyheder (08.00)

- Danmarks radio er meget dominerende i det danske radionyhedsbilled og sender de mest lyttede radionyhedsudsendelser i Danmark. De tre kanaler P1, P3 or P4 producer hver deres egen nyhedsudsendelse målrettet kanalens egne målgruppe.

- NOVA FM er en kommerciel radiostation, der på undersøgelsestidspunktet havde den tredje mest lyttede radionyhedsudsendelse.

- Radio 24syv er en forholdsvis ny public service radio, der stadig har en ret lav lytterandel. Vi valgte dog at inkludere den i undersøgelsen, da det er vores opfattelse, at stationen får en ret stor opmærksom fra journalister og politiker.

For alle radiostationerne har vi valgt den udsendelse i løbet af dagen, som har den største lytterandel. Alle indslagene i radionyhederne blev kodet og vi fik i alt **29 nyhedsindslag**.

DIGITALE NYHEDSPLATFORME

Danmark var, ligesom i 2010, udvalgt til også at kode nyheder på digitale platforme, nemlig nyheder på internettet(netnyheder) og nyheder på Twitter.

INTERNET

- dr.dk
- ekstrabladet.dk
- tv2.dk
- bt.dk
- politiken.dk
- dagens.dk
- jp.dk
- berlingske.dk
- mx.dk

Næsten alle danskere har onlineadgang og internettet har i flere år været en meget vigtig nyhedskilde. Vi har valgt de ni netmedier med den største antal af daglige visninger på computer, tablet og smartphones. I dette udvalg for vi også netmedier med forskellig ejerforhold med.

- dr.dk and tv2.dk er tilknyttet de to nationale public service stationer DR og TV".
- dagens.dk udkommer udelukkende online
- resten af netmedierne er tilknyttet aviser, der også udkommer i en trykt version.

For hvert netmedie kodede vi de 12-14 højst prioriterede historier udvalgt på bestemte tidspunkter i løbet af dagen. I alt kodede vi **112 netartikler**.

TWITTER

Twitter er ikke nær så udbredt i Danmark som andre steder, om end det er hyppigt brugt af journalister og politikere. GMMP's kodningsmanualen foreskrev, at vi skulle registrere og kode de vigtigste tweets fra danske nyhedsmedier som tv-stationer og aviser.

Desværre kunne vi ikke indsamle nok tweets til at resultaterne kunne komme med i undersøgelsen. Det er ikke fordi, danske journalister ikke tweeter nok i løbet af dagen, men de gør det hovedsagligt i eget navn og ikke gennem mediets twitternavn. I Danmark ville det derfor have været mere relevant at registrere hvad de danske medier deler på Facebook, men det var ikke del af kodningen.

Derfor er der ingen resultater eller analyser om kønsrepræsentation på de sociale medier i Danmark.

HVEM STOD BAG DEN DANSKE UNDERSØGELSE?

- Vi var i alt fire personer, der i løbet af den 25. og 26. marts samledes på Roskilde Universitet og stod for registrering og kodning af de ovenfor beskrevne medier.

- GMMP's nationale koordinator for Danmark, Hanne Jørndrup er lektor i Journalistik og tilknyttet Center for Nyhedsforskning. Rasmus Burkal, forskningsassistent ved Center for Nyhedsforskning, stod for alt det praktiske med indkøb af aviser, indsamling af nyheder fra netmedier og registrering af tweets. Projektet er støttet af Center for Magt, Medier og Kommunikation på Roskilde Universitet.

- Rasmus og Hanne deltog delvis i kodningen, der dog hovedsagligt blev foretaget af de to studentermedhjælpere Louisa Hayman og Sofie Sørensen.

- I alt kodede vi **285 nyhedshistorier** (aviser 119, radio 29, tv 25 og internet 112), hvor i alt **581 nyhedskilder** blev registreret.

- Efterfølgende blev alle kodningsark mm. indsendt til WACC, der opgjorde tallene i en række excellark efter forskellige opgørelser. Disse tal er senere blevet sendt tilbage til de nationale koordinatorer, som har udarbejdet de nationale rapporter på baggrund heraf. Der er selvfølgelig mulighed for fejlkilder, når et materiale på den måde er gennem flere forskellige hænder. Visse steder har statistikkernes opgørelser set besynderlige ud og vi har i de tilfælde forsøgt at regne efter på baggrund af de oprindelige registreringer.

- 23. november 2015 udkom både den globale GMMP-rapport, den Europæiske GMMP-rapport og den engelsksprogede udgave af den danske rapport. Alle rapport samt landerapporter fra en række andre lande findes på http://whomakesthenews.org/gmmp-2015

- Den nationale rapport fra Danmark (i både den engelske og danske version) er skrevet af national koordinator lektor ph.d. Hanne Jørndrup med assistance fra ph.d. studerende Martine Bentsen – begge Roskilde Universitet.

NYHEDSEMNER

- GMMP 's kodningsmanualer registrerer nyheder indenfor seks hovedstofområder med i alt 55 underkategorier. De seks stofområder er 'Politik', 'Økonomi', 'Videnskab og sundhed', Velfærd, ret og social udvikling', ' Kriminalitet og vold', 'Kendte, underholdning og sport' samt en restkategori 'Andet'.

- Den 25. marts er der en del nyheder, der falder indenfor de traditionelt højtprioriterede stofområder som 'Politik' og 'Økonomi', men der er – sammenlignet med tidligere – uforholdsmæssigt mange historier inden for 'Velfærd'. Dette stofområde har underkategorier som 'Familierelationer', Menneskerettigheder', 'Migration, flygtninge' men også en kategori for 'Katastrofer' – herunder flystyrt.

- Germanwings flystyrtet gav i alt 27 nyhedshistorier på print, radio og tv, hvilket er 16 % af dagens nyheder, mens der var 25 nyheder på netmedierne, hvilket udgjorde 22 % af dagens netnyheder.

- **Tabel 1: Nyhederne fordelt på stofområder**

	Print, Radio, TV	N	Internet	N
Politik	20 %	35	20 %	23
Økonomi	20%	34	20 %	22
Videnskab og sundhed	10%	18	3 %	4
Velfærd, ret og social udvikling	32 %	55	28 %	31
Kriminalitet og vold	8 %	14	18 %	20
Kendte, underholdning og sport	10 %	17	9 %	10
Andet	0 %	0	2%	2
Total	100 %	173	100%	112

- Til sammenligning var nyhedernes top tre i GMMP 2019 fordelt på stofområderne: 'Politik' 31%, 'Kendte, underholdning og sport' 19%, 'Kriminalitet' 12%[13].

[13] Who Makes The News 2010, Denmark

NYHEDSKILDER

For hver nyhedsartikel eller nyhedsindslag registrerede vi alle de personer, der optrådte i artiklerne. Det var både personer, som var i fokus i nyheden, kilder der udtalte sig og personer, der blot blev omtalt deri. Hver kilde blev kodet efter køn, alder (når muligt) og desuden kodet efter stilling/position indenfor 27 kategorier og hvilken funktion de spillede i nyheden – her var der i alt 7 kategorier. Endvidere blev de noteret, hvis personens familiestatus blev omtalt og om personen fremstod som enten offer eller overlevende for en række overgreb som krig, folkemord, mord, voldtægt eller diskrimination pga. køn, alder, religion, race etc. For såvel offer som overlevende var der i alt 8 kategorier.

- **SAMLET OVERBLIK OVER KØNSFORDELINGEN I DANSKE NYHEDSMEDIERS KILDER**

  Det samlede billede af danske nyhedsmedier viser at der for hver kvindelig nyhedskilde er der tre mandlige kilder. Mandlige kilder er dominerende indenfor alle stofområder, mens særligt i historier om Politik, Økonomi og Kriminalitet, mens kønsfordelingen er mest lige indenfor Videnskab og sundhed, hvor der næsten er lige mange kvindelige og mandlige kilder

Tabel 2. Kønsfordelingen i danske nyhedsmediers kilder

	Print, Radio, TV			Internet		
	Kvinder	Mænd		Kvinder	Mænd	
	%	%	N	%	%	N
Politik	23%	77%	74	10%	90%	50
Økonomi	14%	86%	90	6%	94%	36
Videnskab sundhed	48%	53%	40	43%	57%	7
Velfærd	26%	74%	153	30%	70%	64
Kriminalitet	22%	78%	27	24%	76%	29
Kendte m.m.	31%	69%	29	40%	60%	30
Andet	0%	0%	0	17%	83%	6
Total andel kvinder	25%			22%		

- Som beskrevet tidligere var undersøgelsesdagen præget af nyheden om Germanwings flyets styrt i alperne dagen forinden, en nyhed der udgjorde 16% af nyhederne i print, radio og tv og som i stor udstrækning anvendte mandlige kilder. Disse historier er repræsenteret under stofområdet 'Velfærd'.

- Kønsskævheden fra denne nyhed må også forventes at have haft indflydelse på den lave andel af kvinder i internationale nyheder, hvor der kun er 20 % mod 29 % i nationale historier.

- **Tabel 3. Kønsfordeling af nyhedskilder i lokale, nationale og udland/internationale nyheder**

	Kvindelige	
	%	N
Lokale	25%	44
Nationale	29%	218
Udland/Internationale	20%	151

- Men Germanwings-historien kan *ikke* forklare faldet i antallet af kvindelige kilder i de andre stofområder. F.eks. hvorfor der kun er 14 % kvindelige kilder i Økonomi (og blot 6 % i net-nyheder om Økonomi).

  Forklaringen om, at en skævhed i kønsfordelingen blandt nyhedskilder afspejler en skævhed i kvinders placering i samfundet, har en vis relevans, når man ser på fordelingen af kvindelige kilder indenfor forskellige stofområder. Selvom der næsten er ligeså stor en del af den kvindelige som den mandlige del af den danske befolkning er tilknyttet arbejdsmarkedet, så arbejder kvinder og mænd stadig i et forholdsvist kønsopdelt arbejdsmarked[14]. Traditionelt har der ikke været mange kvinder i ledende stillinger (som ofte er dem der udtaler sig) i finans- og økonomisektoren, mens der har været en overvægt af kvinder ansat indenfor visse dele af den offentlige sektor, særligt med arbejde indenfor undervisning, pleje og andre velfærdsopgaver. Men uanset sektor synes kvindelige kilder underrepræsenteret. En del kan måske forklares med, at færre kvinder når lederstillinger indenfor disse sektorer og derfor i mindre grad bliver kontaktet af journalister, der ønsker information om eller reaktioner på spørgsmål indenfor den sektor. Men heller ikke denne forklaring synes fyldestgørende, da også brugen af nyhedskilder, der ikke forudsætter en særlig position i samfundet, som øjenvidner og tilfældigt udvalgt meninger fra almindelige borgere også er domineret af mandlige kilder.

  Ser vi nærmere på de politiske nyheder, så er der sket et fald i andelen af kvindelige nyhedskilder siden GMMP 2010, hvor de 28 % kvindelige nyhedskilder nu er faldet til kun 23 % i 2015. I GMMP 2010 var andelen af kvindelige kilder i det politiske stof lavere end antallet af kvinder i politik – f.eks. i folketinget, hvor 37 % af folketingsmedlemmerne og hele 47 % af

[14] http://www.norden.org/da/fakta-om-norden/gender-equality-indicators

ministrene var kvinder. Tesen om at medierne blot afspejler kønsskævheder i verdenen er kraftigt udfordret ved disse tal. Siden 2010 er denne balance rykket yderligere, da Socialdemokraternes Helle Thorning-Schmidt i 2011 blev valgt som Danmarks første kvindelige statsminister i et folketing med 39 % kvindelige medlemmer[15]. Ikke desto mindre var der altså færre kvindelige kilder i nyheder om politik end fem år tidligere.

GMMP kodningsguiden differentierer ikke mellem forskellige kildetyper indenfor politiske kilder (F.eks. mellem statsminister og menigt folketingsmedlem eller byrådsmedlem. Hvis man skal få indblik i om – og i givet fald hvordan - en kvindelig statsminister har betydning for kønsfordelingen blandt politiske kilder, så kræves yderligere undersøgelser. At en kvinde indtager landets vigtigste politiske post synes i hvert fald ikke, i regi af GMMP-undersøgelserne, at have synlig effekt på ligestillingen.

- ## KVINDELIGE OG MANDLIGE NYHEDSKILDER

Overvægten af mandlige nyhedskilder er mere eller mindre ens på tværs af medietyper dog med tv som det medie med færrest kvindelige kilder. Netnyheder synes at minde om tv nyheder med kun 22 % kvindelige nyhedskilder (se Tabel 1).

Tabel 4: Kvindelige og mandlige kilder pr. medie

	Print	Radio	TV
	%	%	%
Kvinder	26%	22%	21%
Mænd	74%	78%	79%
	100%	100%	100%

- ## NYHEDSKILDER

Det vigtigste aspekt i forhold til brugen af nyhedskilder synes at være bestemt af det indledende valg journalisten eller mediet tager ud fra spørgsmålet: Hvem er nyhedsværdige? Hvem er vigtige og interessante nok til at komme i medierne? I 2015 er det åbenbart tre gange så mange mænd som kvinder, der findes nyhedsværdige og derved interessante nok til at blive set og hørt i medierne.

[15] http://kvinfo.dk/2015/kvinder-i-landspolitik-siden-1918

Men også når kvinder og mænd kommer på nyhedernes dagorden indtager de forskellige roller eller funktioner i nyhedshistorien. Nyheden kan handle om dem, men de kan også blive inddraget som ekspert, talspersoner/partskilde, øjenvidne eller som case, der deler sine personlige erfaringer med en bestemt problematik. Tallene fra 2015 viser, at kvinder findes i de fleste kategorier, men det kun hver femte partskilde/talsperson der er kvinder. Det synes i høj grad at være her, at uligheden kommer ind, da kategori af partskilde/talspersoner er den kildetyper, som det er suverænt flest af i undersøgelsen.

- **Tabel 5: Kvindelige kilders funktion i nyhedshistorien**

	Kvinder	
	%	N
Ved ikke	0%	0
Handler om	31%	106
Talsperson/partskilde	20%	202
Ekspert eller kommentator	32%	68
Personlig erfaring (case)	25%	20
Øjenvidne	33%	9
Vox pop	0%	4
Andet	25%	4

I ovenstående figur er der også et andet tal, der falder i øjnene, nemlig den forholdsvis store andel af kvindelige eksperter/kommentatorer. Hvor hver tredje 32 % af disse i danske medier er kvinder, så gælder det kun for 18 % på europæisk plan og 19 % på globalt plan. Andelen er også en del højere end tallet i Sverige, hvor kun 21 % af eksperter/kommentatorer er kvinder[16]. Edström og Jacobsson, som står bag den svenske GMMP 2015 rapport, tilskriver *Kvinfos* ekspertdatabase med kvindelige eksperter en del af årsagen til den høje andel af kvindelige kilder i Danmark.

De kvinder der optræder i nyhederne har en række forskellige beskæftigelser. Kodningsmanualen skelner mellem 27 forskellige kategorier, men flere anvendes kun få gange. Nedenfor er udvalgt nogle af de hyppigst anvendte beskæftigelsestyper.

[16] Se henholdsvis den globale, europæiske og svenske rapport på http://whomakesthenews.org/gmmp/gmmp-reports/gmmp-2015-reports

- **Tabel 6: Andel af kvindelige kilder for udvalgte sektorer**

Beskæftigelse	%	N
Regering, minister, politiker, talsperson	25%	140
Akademisk ekspert, underviser, lærer	27%	37
Embedsmand, offentlig ansat	42%	12
Politi, miltær, brandvæsen	15%	13
Læge, tandlæge, sundhedsspecialist	40%	10

Mænd er dominerende kildetype indenfor alle beskæftigelsesområderne, men visse forskelle kan dog iagttages. Når journalister vælger kilder indenfor sundhedsområdet er 40 af disse kvinder, mens det næsten udelukkende er mandlige kilder indenfor politi, militær og brandvæsen (85 %) som optræder. Igen er der givetvis en vis sammenhæng mellem antallet af kvinder ansat i henholdsvis sundhedssektoren og politi/militær/brandvæsen, mens sammenhængen med antallet af kvindelige politikere og nyhedsmediernes brug af kvindelige politikere som kilder synes mindre oplagt.

- Nyhedskildernes familiestatus anses sjældent for at relevant. Kun 6 % af de kvindelige og 4 % af de mandlige kilder er angivet ved deres status i familien.

  Nyhedshistorie om menneskerettigheder eller ligestillingsspørgsmål er slet ikke på dagsorden på undersøgelsesdagen.

  GMMP har en særlig interesse for at undersøge om personer i medierne bliver præsenteret som henholdsvis 'offer' eller 'overlevende' og disse kategorier har en række underkategorier for hvad man kan være henholdsvis offer eller overlevende for. På undersøgelsesdagen var der ingen synlig forskel i, hvorvidt det var mænd eller kvinder der blev præsenteret som ofre/overlevende.

  Ser man nærmere på dagens store katastrofehistorie om Germanswings, så er der dog i billedmaterialet en markant forskel på, hvordan mænd og kvinder fremstilles, når katastrofen har ramt, hvilket uddybes i det følgende afsnit.

- **BILLEDER I NYHEDERNE**

Når mænd og kvinder kommer på mediernes dagsorden har de statistisk set lige stor sandsynlighed for at blive fotograferet. Men ser vi endnu engang på avisernes forsider, så er det forskellige aspekter som billeder af henholdsvis mænd og kvinder skal afbillede.

De ni avisers forsider gør i forskellig grad brug af visuelle elementer som fotos men også grafiske fremstillinger og tegninger. I alt er der mennesker på 12 billeder på avisernes forsider, men kun kvinder på de tre af billederne – heraf kun ét udelukkende med en kvinde.

Kvinder på nyhedsbilleder:

- **MetroXpress** har et billede af en grædende tysk teenagepige til historien om flystyrtet. Pigens navn er ikke angivet.
- **BT** har et billede af tre unanvngivne personer der fremstår som sørgende efterladte til ofre for flystyrtet. I midten er en grædende kvinde, der støttes af en mand og en kvinde.
- **Kristeligt Dagblad** har et billede fra en film, der anmeldes I avisen. Billedet viser en familie siddende ved et spisebord, hvor kvinden holder sit hoved i hænderne som om hun græder. Manden og barnet kigger på hende.

BT: forsidebillede 25.marts 2015

MetroXpress: forsidebillede 25.marts 2015

Mænd på forsidebilleder:

Mænd er afbilledet på 11 billeder.

Størstedelen af mændene er elitekilder, sompolitikere, prominente erhvervsfolk eller sportsfolk.

- **Børsen** har billeder af fire succesfulde erhvervsmænd på forsiden – en af dem er bladets chefredaktør.

- **BT** har to kendte mænd fra cykelsportsverdenen

- **Ekstra Bladet** har billeder af de samme to mænd på forsiden

- **Jyllands-Posten** har et billede af en gruppe franske gendarmer i redningsaktion fra de franske alper, hvor flystyrtet fandt sted. De franske gendarmer og den sørgende mand er unavngivne, resten er navngivne elitekilder.

Jyllands-Posten front page photo March 25, 2015 **BT front page photo March 25, 2015**

- Ser man på dagens tophistorie om flystyret er der en meget kønnet bias: Kvinder græder, mens mænd er aktive i redningsaktionen.

NYHEDSPRODUCENTER

- Et andet centralt spørgsmål i GMMP er at se nærmere på hvem der laver nyhederne. Er der en ligelig fordeling af kvinder og mænd i nyhedsproduktionen, og arbejder de med samme emner, de samme kilder etc.?

- **FORDELINGEN AF KVINDER OG MÆND**

  På analysedagen var der en større andel af kvinder i nyhedsproduktionen end andelen af kvindelige kilder. **Samlet var 32** % af journalisterne kvinder, mod kun 25 % af nyhedskilderne.

Tabel 7: Journalister og nyhedsværter fordelt på køn

Print				Radio				TV			
Kvinder		Mænd		Kvinder		Mænd		Kvinder		Mænd	
%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N
32%	39	68%	84	32%	10	68%	21	30%	13	70%	30

- Et andet spørgsmål er, hvilke emner kvindelige og mandelige nyhedsjournalister arbejder med?
- Kodningsresultaterne viser mange af de samme tendenser som blev fundet for fordelingen af kvindelige kilder indenfor stofområder. De prioriterede – og oftest prestigefyldte – emner som Politik og Økonomi har en lav andel af såvel kvindelige kilder som kvindelige journalister. Med andre ord er stofområderne Politik og Økonomi, der ofte er forsidehistorier domineret af historier hvor mandlige journalister bruger mandlige kilder.
- Kvindelige journalister er ikke dominerende indenfor et eneste af stofområderne, men har en større tendens til at skrive om Velfærd.

Tabel 8: Fordelingen af mandlige og kvindelige journalister indenfor stofområder

	Kvindelige		Mandlige	
	%	N	%	N
Politik	15%	7	25%	25
Økonomi	15%	7	24%	24
Videnskab og sundhed	13%	6	6%	6

Velfærd	43%	20	34%	34
Kriminalitet	4%	2	5%	5
Kendte	11%	5	6%	6
Andet	0%	0	0%	0
	100%		100%	

Kvindelige journalister burger kvindelige nyhedskilder lidt oftere (24%) end deres mandlige kolleger (19%), men både kvindelige og mandlige journalister er mest tilbøjelige til at bruge mandlige nyhedskilder.

- ## JOURNALISTERS FORDELING PÅ INDLAND- OG UDLANDSHISTORIER

  Mandlige kilder var meget dominerende i udlandsstoffet, men fordelingen af kvindelige og mandlige journalister, der skriver om udland er næsten ligeligt fordelt. Det kan have noget at gøre med at udlandshistorien om GermanWings flystyrtet var så dominerende d.. 25. Marts.

Tabel 9: Journalister i lokale, nationale, udland/internationale nyheder

	Female		Male	
	%	N	%	N
Lokale	19%	9	9%	9
Nationale	38%	18	41%	41
Udland/Internationale	43%	20	50%	50
	100%		100%	

KØN OG NYHEDER

KVINDERS PLACERING I NYHEDERNE

En anden made at måle kvinders nyhedsværdi er at se nærmere på, hvor mange historier der har kvinder som det centrale fokus for historien. Her finder vi den mandlige dominans langt mere udtalt end i

fordelingen af mandlige og kvindelige nyhedskilder og journalister. Kvinder anses altså yderst sjældent som interessante nok til at bære en historie.

Tabel 10: Historier med kvinder som det centrale fokus fordelt på stofområder

	Yes	No	
	%	%	N
Politik	11%	89%	35
Økonomi	3%	97%	34
Videnskab og sundhed	11%	89%	18
Velfærd	5%	95%	55
Kriminalitet	50%	50%	14
Kendte	29%	71%	17
Andet	0%	0%	0
I alt	13%		

- **GØR JOURNALISTENS KØN EN FORSKEL?**

Der er mange måder at svare på dette spørgsmål:

- **Er kvindelige journalister ligeligt tilstede indenfor alle stofområder?**
  - Nej – som vist i tabel 8 arbejder kvindelige journalister i mindre grad med prestigefyldte mener som Politik og Økonomi.

- **Anvender kvindelige journalister oftere kvindelige kilder?**
  - Ja – kvindelige journalister bruger kvindelige kilder i 26 % af historierne, hvor deres mandlige kolleger kun finder kvindelige kilder i 19 % af historierne.
  - Nej – ovennævnte tal viser nemlig også at kvindelige journalister bruger mandlige kilder i 74% af historierne og det overordnede billeder viser , at såvel kvindelige som mandlige journalisters arbejde stadig har en kraftig overvægt af mandlige nyhedskilder.

- **Vil kvindelige journalister oftere placere kvinder som det centrale fokus for en nyhedshistorie?**
  - Ja – kvindelige journalister laver oftere nyheder med kvinder i fokus, hvilke deres mandlige kolleger næsten aldrig gør

Tabel 11: Historier med kvinder i fokus fordelt på journalisternes køn

	2015	
	Female	Male
	%	%
Yes	23%	5%
No	77%	95%
	100%	100%

- **KØN OG LIGESTILLING ER FRAVÆRENDE PÅ NYHEDSDAGSORDENEN**

I kodningen af de danske nyheder 25. marts 2015 fandt vi ikke en eneste nyhedshistorie, der satte fokus på kvinders rettigheder, ligestilling mellem kvinder og mænd eller andre emner, der eksplicit omhandlede kønsproblematikken.

Det er muligt vi havde fundet nogle artikler herom, hvis vi f.eks. havde kodet alle nyhedshistorier i aviserne og ikke kun første sektion. En del af disse emner optræder ofte i de mere bløde livsstilssektioner eller i weekend-udgavernes magasiner og lign.

Men i det materiale vi kodede kunne vi lokalisere et markant skel mellem kvinder og mænds fremtræden i nyhederne.

- Nyheder handler hovedsagligt om mænd
- Nyheder fortælles hovedsagligt gennem brug af mandlige nyhedskilder
- Nyheder laves hovedsagligt af mandlige journalister

Hermed kan man konstatere, at nyheder samlet set præsenterer læsere, seere og lyttere for en mandsdomineret verden og selvom der er 32 % kvindelige journalister, så følger det ikke automatisk, at kvinder eller ligestillingsspørgsmål bliver mere synlige i nyhederne.

KØNSFORDELING PÅ INTERNETTET

NYHEDER OG KØNSFORDELING I DEN DIGITALE VERDEN

Dette afsnit vil kort opsummere nogle af de mest bemærkelsesværdige tendenser angående kønsfordelingen i netnyheder.

- Netnyheder er den nyeste platform i denne analyse. Hvor tallene i 2010 rapporten viste at netnyhederne havde nogenlunde samme kønsfordeling som de tre traditionelle medier – avis, radio og tv, så synes der her at være sket en udvikling. Netnyheder som ofte er produceret af yngre eller nyuddannede journalister er på ingen måde frontløber for ligestilling mellem kønnene i medier – tværtimod!
- Tabel 1 viste, at netnyheder totalt set anvender 22 % kvindelige nyhedskilder, men at disse er næsten helt fraværende indenfor stofområder som Politik (10 %) og Økonomi (6 %)
- Netnyheder er derfor i endnu højere grad kendetegnet ved at være nyheder om mænd fortalt gennem mandlige nyhedskilder.

NYHEDSPRODUKTION PÅ NETTET

- Talmaterialtet fra GMMP viser ikke andelen af kvindelige journalister i netnyheder, men tabel 12 viser tilstedeværelsen af kvindelige journalister i netnyheder fordelt på stofområder. Hvor resultaterne for avis/radio/tv viste, at kvindelige journalister var fåtallige indenfor stofområder som Politik og Økonomi, så viser tabel 12, at der var endnu færre kvindelige journalister, der skriver om disse emner på netredaktionerne, ligesom også stofområdet Kriminalitet viser sig som et mandsdomineret stofområde. 'Velfærd' er det eneste stofområde, der dækkes ligeligt af kvindelige og mandlige journalister – men der er til gengæld kun skrevet fire nyhedshistorier indenfor dette emne

Tabel 12: Internet – Kvindelige journalister fordelt på stofområder

	Kvindelige	
	%	N
Politik	10%	30
Økonomi	8%	25
Videnskab og sundhed	50%	4
Velfærd	28%	32
Kriminalitet	12%	25
Kendte	27%	11
Andet	0%	2

ET GODT EKSEMPEL

NYE RETNINGSLINER FOR AT SIKRE ET NYHEDSBILLEDE DER REPRÆSENTER DET DANSKE SAMFUND

I februar 2015 opdaterede Politiken deres redaktionelle retningslinjer. I de nye retningslinjer er der nu medtaget en passus om, at avisen skal sikre en ligelig repræsentation af køn og etniske minoriteter. "Vi tilstræber mangfoldighed i valg af emner og kilder for at afspejle befolkningens sammensætning hvad angår køn og etnicitet, så dels flere kvinder, dels flere borgere med anden etnisk baggrund end dansk kommer til orde i Politikens journalistik"[17]. Endvidere fremhæves det, at det er avisens mål, at der i 2018 er en ligelig 50/50 repræsentation af kvinder og mænd i billedmaterialet.

BAGGRUND

I en mindre undersøgelse, som Politiken iværksatte i september 2014, fandt man, at tre ud af fire kilder var mænd og kun fire procent af alle kilder var etniske minoriteter. På baggrund af disse resultater fornyede avisen de redaktionelle retningslinjer til også at indeholde mål om køns- og minoritetsrepræsentation. Tilføjelserne blev offentliggjort i februar 2015.

Målet hermed er at sætte en stopper for overrepræsentationen af mænd og etniske danskere i Politiken og dermed sikre at avisen i fremtiden afspejler sammensætningen af det danske samfund.

"Tidligere har der ikke stået ét ord om det i vores retningslinjer, men nu gør vi det klart, for vi svigter, når vi ikke skildrer den virkelighed, der er uden for vinduerne. Det handler om at være bevidste om, hvem vi taler med, og undgå stereotyper og generaliseringer", siger chefredaktør Anne Mette Svane [18].

---

[17] http://politiken.dk/om_politiken/ECE874841/politikens-journalistik-og-etik/)

[18] http://politiken.dk/kultur/medier/ECE2552496/politiken-vil-have-flere-kvinder-og-minoriteter-i-avisen/)

KONKLUSION

KVINDER OG MÆND I NYHEDERNE

Kvinder udgør ca. 50 % af befolkningen men kun 25 % af de personer der ses, høres eller udtaler sig i nyhederne i aviser, radio og tv. Dette er en betragtelig tilbagegang siden GMMP 2010-rapporten, hvor 31 % af personerne i nyhederne var kvinder.

Så hvis man anser kønsligestilling som en fortidig problematik, vi for længst har løst, eller ser ligestilling som noget, der gradvist kommer af sig selv, så rejser nærværende rapport alvorlig tvivl herom.

Ligeledes kan man gennem rapportens resultater stille spørgsmål ved den udbredte opfattelse af, at medierne blot afspejler eksisterende kønsforskelle i samfundet. Siden 2010 har ligestillingen i Danmark passeret nogle signifikante pejlemærker, hvoraf valget af landets første kvindelige statsminister er det mest iøjnefaldende. At en kvinde har indtaget landets højeste politiske embede genspejles på ingen måde i mediernes billede af politik. Der er generelt færre kvinder end mænd i nyhederne og endog endnu færre i politiske nyheder. Det er deraf rimeligt at konkludere, at nyhederne ikke blot spejler verden, men at nyhedsmedierne til en vis grad skævvrider billedet af den verden, der fortælles om.

Denne stilstand i ligestillingen er ikke et dansk fænomen alene. Ser man på de nordiske lande, så er det tydeligt, at der stadig er lang vej igen for ligestilling i mediernes nyhedsbillede. Ofte fremhæves de nordiske lande for at være længst fremme angående ligestillingspolitik som udtrykt i lovgivning, ligeløn, barselslovgivning m.m. Men nyhedsmedierne viser os ikke et billede af samfund, hvor kvinders stemme har lige ret og er lige så ofte hørt som mænds. Her viser resultaterne fra den globale GMMP-rapport, at mens ligestilling i de nordiske medier ikke har udviklet sig synderligt, så er der andre dele af verdenen, der har overhalet Norden hvad angår ligestilling i medierne. Det er tankevækkende, at Pakistan er et af de lande, hvor kvinder er mere synlige i medierne end i samtlige af de nordiske lande.

Tabel 13: Kvinder og mænd som nyhedskilder i de nordiske lande [19]

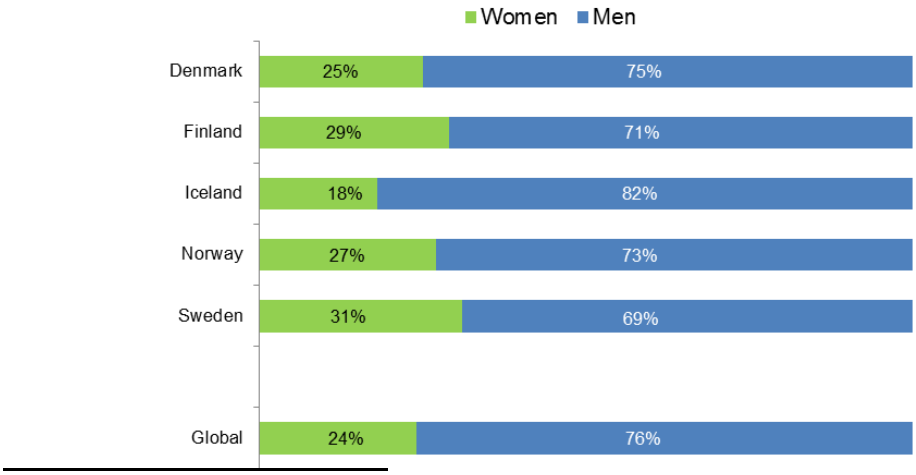

[19] Fra den svenske 2015-rapport: *RÄKNA MED KVINNOR* Global Media Monitoring Project 2015

KVINDER OG MÆND I NYHEDSPRODUKTIONEN

32 % af nyhedsindslagene i GMMP 2015 var lavet af kvindelige journalister, hvilket er den samme andel som i 2010. Dette tal korresponderer ikke nødvendigvis med det antal af kvindelige journalister, der rent faktisk arbejdede på de undersøgte medier den dag. GMMP's kodningsmanual anviste at vi kun skulle registrere tophistorierne fra forsider og første sektion i aviserne og se bort fra kultur, sport, livstilsstof m.m. Havde vi medtaget alle sektioner og alle stofområder er det meget sandsynligt, at andelen af kvindelige journalister var betydeligt højere. Vore resultater antyder, at der kan være en vis kønsfordeling indenfor de forskellige stofområder. Kvindelige journalister stod f.eks. meget sjældent bag historierne indenfor hårde nyhedsemner som Politik og Økonomi, mens der var flere kvindelige journalister bag velfærdshistorier.

At hårde nyheder oftest er lavet af mænd bliver også bekræftet af tallene fra netnyheder, hvor andelen af kvindelige journalister er lavere og særligt i stofområder som Politik og Økonomi, hvor kvindelige journalister næsten er helt fraværende. Netnyheder er netop karakteriseret ved mange hårde nyheder og hurtige nyheder (om end ofte i kombination med et stort fokus på sladder og sport). Dette kunne antyde, at de journalistiske normer for hvad der er gode netnyheder har en tendens til at favoriserer nyheder om mænd lavet af mandlige journalister.

LIGESTILLING I FREMTIDEN

- Ud fra et ligestillingspolitisk arbejde er der derfor rum for en række tiltag for at forbedre inklusionen af kvinder på mediernes nyhedsdagsorden. Både den europæiske og den globale udgave af GMMP 2015-rapporten lister en række forslag til tiltag, der kan forbedre ligestillingen i medierne. Rapporterne kan findes på: www.whomakesthenews.org.

- Ud fra et forsknings synspunkt stiller de nationale rapporter en række nye spørgsmål, som det er nødvendigt at arbejde videre med.

  Med støtte fra *NIKK* (Nordisk information for kundskab om køn) vil de fem nationale koordinatorer fra de nordiske lande samle en nordisk rapport over forskelle og ligheder på ligestillingsspørgsmålet i nordiske medier. Ligeledes vil vi diskutere og sammenligne best practices fra de nordiske lande. Rapporten udkommer i 2016.

ANNEX 1. METHODOLOGY

Each participating country was assigned a specific number of newspapers, radio and television newscasts, online news sites and twitter feeds to monitor based on the national media density. This was done to ensure global results represented the distribution of the world's news media, while respecting the need to balance results from smaller countries with those of larger countries. The number and selection of media outlets monitored in each country reflects the density and diversity – audience, ownership, language – of media in each country.

Efforts were made to ensure a uniform understanding and application of the methodology was practiced across the world. Clear instructions on how to code were provided. Some regional and national coordinators benefited from face-to-face or virtual training while others and the broader global teams of volunteers developed skills in monitoring through online self-administered tutorials. In one region, national coordinators were trained by the regional coordinator via teleconference. In some countries, national coordinators provided advance training to volunteer monitoring groups.

In each country monitors coded the most important television and radio newscasts of the day in their entirety. For newspapers, 12 to 14 stories appearing on the main news pages – defined as the pages devoted to national, international and, in some cases, regional news – were coded. Country teams could opt into the online and twitter news monitoring based on their knowledge of the importance of these channels for news delivery to local audiences.

The quantitative research captured statistical data on news topics, women and men in the news, the types of news stories in which they appeared, and their function in the news. Media Monitoring Africa (MMA) in South Africa was responsible for managing and processing the monitoring data.

An in-depth and more nuanced analysis of selected news stories examined the means, themes and patterns of gender in the news. This qualitative analysis took into account the role of story angle, language and visual representations in constructing and sustaining or challenging gender stereotypes.

A full discussion of the methodology, including considerations on reliability, accuracy and limitations, is contained in the global report *Who Makes the News? The Global Media Monitoring Project 2015*.

ANNEX 2. REGISTRERINGER UDFØRT AF:

Hanne Jørndrup

Rasmus Burkal

Louisa Hayman

Sofie Sørensen

WACC
308 Main Street
Toronto
ON M4C 4X7
Canada

Tel: +1 416 691 1999
Fax: +1 416 691 1997
Email: info@waccglobal.org
Web: www.waccglobal.org
www.whomakesthenews.org

National koordinator for Danmark
Hanne Jørndrup, Lektor
Roskilde Universitet
Universitetsvej 1
DK-4000 Roskilde
Danmark
Tel +45 4674 1637
Email: hajoe@ruc.dk